

DE HERTENHORZEL EEN PARASITAIRE INDRINGER

Door Nick van Adrichem

Er zijn meerdere kenmerken aan een dier waaraan we kunnen zien met wat voor dier we te maken hebben en hoe zijn conditie en/of zijn gezondheid is. De algemene bouw zegt iets over de leeftijd, de bespiering geeft een aanwijzing over de voedingstoestand. De beharing kan een aanwijzing zijn voor de gezondheid, maar ook de vacht geeft ons informatie. Soms zie je daaraan een wat rommelig aspect alsof er meerdere "kruinen" in de vacht voorkomen. en daar wil ik het nu over hebben.

Op bovenstaande foto van een roedel roodwild is te zien dat een aantal herten reeds afgeworpen heeft en dat een aantal het gewei nog op heeft. De voedingstoestand lijkt zeer goed. Aan de vacht van een aantal dieren zijn evenwel de kenmerken van hertenhorzel te zien: De wat rommelige vacht waarbij het lijkt of er "kruinen" in de vacht zitten. Dit zijn plaatsen waar zich juist onder de huid, met name op de rug en flanken in de lendenstreek, larven van de hertenhorzel hebben genesteld.

Volwassen *Hypoderma Diana*

De herten horzel (*Hypoderma Diana*) behoort tot de twee-vleugelige vliegen en komt in Nederland voor bij roodwild en reewild. In het buitenland ook bij gemzen. Horzels steken of bijten niet omdat zij slecht ontwikkelde kaken en geen angel hebben. Dit in tegenstelling tot dazen die gemeen kunnen bijten en hoornaars die zeer gemeen kunnen steken. Dazen en hoornaars worden in de volksmond ook vaak horzel genoemd, evenals zweefvliegen.

Van ei tot vlieg

De *Hypoderma Diana*-larven leven onder de huid bij reewild en roodwild en komen daar na een lange reis terecht. De volwassen vlieg leeft maar drie tot zes dagen en eet in die tijd niet. Deze vliegen zijn actief op rustige zonnige dagen bij een temperatuur van 18 graden of hoger. De bevruchte vrouwtjes leggen hun eieren op de lagere delen van de gastheer vooral op de poten. Zij plakken de eitjes vast aan de haren van het dier. Na ongeveer zeven dagen komt uit ieder eitje één larve ter grootte van een millimeter, die richting de huid kruipen en door de huid naar de onderhuids gelegen ruimte gaan door kleine verwondingen die bijvoorbeeld gemaakt zijn door stekende insecten. Ook kunnen

de larven binnendringen door de haarzakjes. Als ze binnen zijn verplaatsen de larven zich langs oppervlakkig gelegen zenuwen richting de wervelkolom. Zij komen in het vet in de ruimte die er is tussen het vlies dat het ruggenmerg omsluit: de dura mater, en het botvlies: het periost, aan de binnenkant van het wervelkanaal. Deze ruimte wordt algemeen aangeduid met epidurale ruimte. In dit epidurale vet blijven de larven tot het begin van de winter november/december en verplaatsen zich dan naar het onderhuidse weefsel op de rug en de flanken in de lendenstreek en bovenbil, waar ze zich nestelen tussen het omhulsel van de spier, de fascie, en de huid. Zij maken een klein gaatje in de huid waardoor zij kunnen ademen. De larven voeden zich met de stoffen uit de lichaamsvochten van de gastheer. Wij zien de larven zitten als bulten in de huid en oneffenheden in de vacht van de gastheer. In deze situatie ondergaat de larve twee vervellingen en heeft dan uiteindelijk een grootte van tussen de 2,5 en 3 centimeter.

Als de fascie van de spier wordt af geprepareerd zijn alle larven verwijderd

Volgroeide larven van Hypoderma Diana tussen huid en fascie. Ademgaatjes goed zichtbaar

Als de larve volgroeid is, kruipt hij door zijn "ademgaatje" naar buiten en valt op de grond. Hier verpopt hij zich en na ongeveer 30 dagen, als de temperatuur goed is, komt uit de pop een volwassen vlieg, de horzel. Waarna de cyclus zich herhaalt.

Als een hert geschoten is en wordt gevild ziet men de larven goed zitten tussen de huid en de buitenzijden van de fasciebladen. Als men de fascie van de spier afhaalt blijkt dat de spier niet is

aangetast. Ook zijn de gaatjes in de huid, waardoor de larven ademen, vanuit de binnenzijde goed zichtbaar. Het reewild en roodwild heeft betrekkelijk weinig last van deze "bewoners", althans te oordelen aan het gedrag. Ook blijft de conditie van de geïnfecteerde beesten goed als er voldoende voedsel is. Dit laatste is onderzocht in Tsjechië, door gedurende acht jaar alle geschoten reeën die geïnfecteerd waren onderzoeken. Zij bleken over het algemeen in goede conditie te zijn. Het vlees kan rustig worden geconsumeerd omdat de larven zich niet in de spieren bevinden.

Gebruikte Literatuur

- *Leven met Parasieten*, Frans Rochette, 2012 blz106 -109
- *Veterinary Parasitology* - M. A. Taylor, R. L. Coop, R. L. Wall – 2016, 4 e editie - Pagina 196
- *Cephenemyia stimulator and Hypoderma diana infection of roe deer in the Czech Republic over an 8-year period*, 2013, Springer – verlag, Heidelberg Ondrej Salaba & Jaroslav Vadlejch & Miloslav Petrtyl & Petr Valek & Marie Kudrnacova & Ivana Jankovska & Miroslav Bartak & Hana Sulakova & Iva Langrova
- Kim Vertonnen; *Het voorkomen en het belang van Hypodermose bij Rundvee*. 2014 literatuurstudie in het kader van de masterproef. Universiteit van Gent.
- Wetzel R; Rieck W; *Kramkheiten des wildes*, 1975 pag 156 - 159

Roedel herten waarvan er enkele zijn geïnfecteerd met Hypoderma Diana

